

مروری بر سیر علمی و فکری
آیت‌الله محمد واعظ‌زاده خراسانی

از تحصیل در حوزه تا تدریس در دانشگاه

آیت‌الله محمد واعظ‌زاده خراسانی مؤسس مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی و اولین دبیرکل آن بود. وی در زندگی پرفراز و نشیب خود تلاش وافر را زمینه اتحاد امت اسلامی در مقابل دشمنان مسلمانان و در راه دفاع از سرزمین‌های اسلامی با باز نمودن شعار اتحاد و تقریب پیروان مذاهب اسلامی به انجام رسانیده است. آیت‌الله محمد واعظ‌زاده خراسانی در سال ۱۳۰۴ شمسی برابر با ۲۳ ذی‌قعدة ۱۳۴۳ قمری در شهر مشهد مقدس در یک خانواده مذهبی و روحانی - که تا چند نسل از وعظ نامی خراسان بوده‌اند - دیده به جهان گشود. او پس از گذراندن دوره مکتبخانه و مدرسه در سال ۱۳۱۸ شمسی، همراه پدرش، مرحوم حاج شیخ مهدی واعظ خراسانی راهی نجف اشرف شده و تا اواسط سال ۱۳۲۱ شمسی، در آنجا ادبیات، مقدمات و سطوح ابتدایی فقه و اصول را فراگرفت. در این سال به مشهد مراجعت نمود و در حوزه علمیه مشهد تحصیلات حوزوی را تا سال ۱۳۲۸ شمسی، در رشته‌های مختلف علوم اسلامی اعم از نقلی و عقلی و معارف و نیز سطوح عالی و بخش‌هایی از درس خارج فقه و اصول را نزد استادان آن حوزه همچون آیت‌الله سید یونس اردبیلی، آیت‌الله کفائی، آیت‌الله میرزامهدی اصفهانی، آیت‌الله حاج شیخ هاشم قزوینی، آیت‌الله حاج شیخ مجتبی قزوینی، آیت‌الله حاج شیخ کاظم دامغانی و دیگران طی نمود.

۴۴

◀ هجرت به قم

در شهریور سال ۱۳۲۸ شمسی، به حوزه علمیه قم آمد و طی ۱۱ سال از درس‌های استادان بزرگ آن سامان و مراجع تقلید وقت همچون آیت‌الله بروجردی، آیت‌الله سید محمد حجت، آیت‌الله سید صدرالدین صدر، آیت‌الله گلپایگانی، آیت‌الله اراکی و چند سال از درس اصول امام خمینی(ره) و از درس فلسفه سید محمد حسین طباطبایی استفاده نموده و در علوم نقلی و عقلی از ایشان اجازه اجتهاد دریافت کرد. همچنین اجازه نقل حدیث را از شخصیت‌های بزرگ از جمله علامه شیخ آقابزرگ تهرانی، علامه سمنانی، آیت‌الله رامهرمزی و اجازه شفاهی از آیت‌الله بروجردی اخذ کرد. وی در حوزه علمیه قم در تدوین کتاب «جامع احادیث الشیعه» نزد آیت‌الله بروجردی شرکت داشته است و نیز ایشان از مؤسسين و نویسندگان مجله قدیمی و پربار «درس‌هایی از مکتب اسلام» بوده و همراه بزرگان حوزه - که برخی اکنون مرجع تقلید هستند، از جمله آیت‌الله مکارم شیرازی، آیت‌الله اردبیلی، آیت‌الله نوری همدانی - در تئور افکار مردم خصوصاً نسل جوان می‌کوشیدند.

◀ تدریس در دانشگاه‌های مشهد

یکی از پربارترین دوره‌های زندگی ایشان مربوط به زمانی است که از سال ۱۳۳۹ شمسی، به جهت تدریس در دانشگاه فردوسی مشهد از ایشان دعوت به عمل آمد و با تشویق آیت‌الله شهید دکتر بهشتی در دانشکده معقول و منقول سابق (دانشکده الهیات و

معارف اسلامی کنونی) به تدریس مشغول شد. او در زمینه‌های تفسیر قرآن، فقه، فقه‌الحدیث، تاریخ تفسیر، تاریخ حدیث، تاریخ علوم عقلی، تاریخ فقه، قواعد فقه، تاریخ علوم اسلامی، تاریخ اسلام و گاهی فلسفه و کلام به تدریس و ارشاد دانشجویان همت گماشت و سال‌ها به‌عنوان استاد تمام وقت دانشگاه به تربیت نسل جوان این مرز و بوم پرداخت. چندی هم در دانشگاه علوم اسلامی رضوی مشهد و نیز در دانشگاه تربیت مدرس و دانشکده الهیات دانشگاه تهران تدریس کرده است.

◀ فعالیت‌های فرهنگی

وی همچنین علاوه بر تدریس در حوزه و دانشگاه، به فعالیت‌های فرهنگی دیگری اشتغال داشته که فهرست‌وار چنین می‌تواند اشاره کرد: برگزاری کنگره هزاره شیخ طوسی در سطح جهانی در سال ۱۳۵۰ شمسی، با شرکت علما و پیشوایان فرق مختلف اسلامی و عده‌ای از مستشرقین (به مناسبت هزارمین سال ولادت وی)، سرپرستی نشریه دانشگاه الهیات مشهد، همکاری با مجله آستان قدس رضوی و بعدها تصدی مسئولیت و مدیریت آن، شرکت در کنگره‌های مختلف در داخل و خارج کشور، قبل و بعد از انقلاب اسلامی که در یکی از همین کنگره‌ها ایجاد «مجمع تقریب» پیشنهاد و با حکم رهبر معظم انقلاب اسلامی دبیرکلی آن به‌عهده وی گذاشته شد و تا سال ۱۳۸۰ شمسی نیز در این سمت مهم فرهنگی به هدایت فعالیت‌ها